

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

5 de Testamento Nuncupatiuo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

consuetudines admittunt signa in alia materia: vt si testamen-
 tum filo, vel alia materia claudatur, *Chass. & Ioan. Faber, in proxi-*
me citat. locis. Quemadmodum & in attestationibus seu deposi-
 tionibus testium solet imponi ab amanuensi vel iudice supra li-
 ni nodum, sigillum. ¶ Neque ¶ interest testamentum fuerit ne
 scriptum in tabulis aut membranis, aut chartis papyraceis, alia-
 ue materia. §. nihil autem, de testa. apud Iustin. Vlpian. in l. 1. §. 4.
 de bonorum poss. sec. tabul. lib. 37. P. ut. 11. *Confr. Cas. in l. quomodo*
indignum 15. de testam. lib. 6. C. tit. 23. aut quibus literis, dum-
 modo ne notis scribatur, quod prohibitum est, l. sed cum paro-
 no 6 §. fin. de bonor. poss. P. §. 1. de testam. imperf. in aurb. Nec quo-
 que refert, quo idiomate fiat, cum omni sermone & G. aco &
 Latino & alio idiomate exprimi testamentaria voluntas possit,
 l. quoniam indignum, §. l. hac consulti. §. fin. C. de testam. facit
 l. 1. §. fin. de verb. oblig. P. nec obest, nocte vel die disposuisse, d. le.
 ad testam. §. post. l. nō minore, C. de transacti. Requiritur nihilom-
 inus, vt iste sollemnitas continuo actu adhibeantur & vno cō-
 textu nullum alienum actum a testamento, immiscendo, l. here-
 des palam 21. §. si. de testa. P. d. l. hac consulti. §. fin. ¶ Testes
 ad sint, donec sup. ema contestatio peragatur, le. qui testamento,
 20. §. si. de testam. P. Illique sint idonei tempore quo signarunt,
 quamuis mortis tempore non sint idonei, d. l. ad testam. §. 1. l. 3.
 de testib. P. aut saltem exigitur, vt tempore testamenti pro ido-
 neis habiti vulgo sint, l. 1. C. de testa. §. sed cum al. quis. eo. ap. Iustin.
 ¶ Sed ¶ & exigitur, sig. illa, clausulae a testatore non referantur:
 nam si quid ex testamento mutare placuerit, ex integ. o omnia
 faciendā sunt, l. heredes palam. §. si quid, eod. P. Et si signata, turba-
 ta sunt ab ipso testatore, non videtur signatum, d. l. ad testam. §.
 si signa. Et videtur testator mutasse voluntatem. Si tamen casu
 fortuito, vel alio modo inconsculto, incisa vel turbata fuerint,
 non obest testamento, l. nō strans 30. C. de testam. l. 1. §. si inuim, §.
 7 §. si rosa, de bon. poss. secun. tab. P. ¶ Et ¶ ita fere eadem obser-
 uatione in aperiendis, ac in claudendis tabulis testamenti vtuntur.
 Et, cum ab inuiso aperienda sunt tabule inquit Vlpianus, l. 4. quem.
 testa. aper. lib. 29. P. tit. 3. pratoris id officium est, vt cogat signa: oras
 conuenire, & sigilla sua recognoscere, vel negare, vt ait Paulus leg. vel
 negare 5. eod. P. Si modo presentes sint. Nam si quis ex signato-
 ribus abierit non longe in alterius territorio, mitti tabule debent
 testamenti, vbi ipse sit, vt agnoscat. *Caus. in l. sed si quis ex*
signatoribus 7 eod. Et si maior pars signatorum fuerit inuenta,
 poterit ipsis interuenientibus resignari testamentum, & recitari,
 l. sed si maior 6 eod. Et si quis se neget sigillum suum agnosce, e,
 non ideo quidem minus aperiuntur tabule: sed alias inspecte
 sunt, l. 1. §. si. eo. Quod si inquit Vlpianus, l. fin. duobus 10. §. 1. eod.
 fuerint a tabule aperiende sent. apertum videri testamentum non du-
 bitatur. H die testamentorum aperiendorum alia est formula,
 vt intepellato indice & eius auctoritate, honestis viris conuo-
 catis aperiantur, & si opus sit postea obfignentur, d. 1. §. 2. C. eod.
 tit. iuramento prius exacto de calumnia ab eo, qui petit inspiciendi
 & describendi testamenti potestatem, l. 3. C. eod.

De Testamento Nuncupatiuo.
 Cap. 5.

- 1 Testamentum solemnē difficulter effectum sortitur.
- 2 Nuncupatiuum testamentum quid.
- 3 Imperfectum testamentum sine sollemnitatibus.
- 4 Testis septem iure communis in testamento nuncupatiuo, vt in so-
 lemni, ad se debent.
- 5 Testamentum inter liberos duobus testibus testinari potest quo-
 modo, & in eo qua alia obseruanda. nu. 6. 7. 8. & 9.
- 6 Parentes non succedunt filiis ex minus sollemnī voluntate.
- 7 Scriptura reperta in arca patris instituitur liberos sine testibus,
 quando faciat testamentum validum inter liberos.
- 8 Testamentum inter liberos etiam minus sollemnē conditum, non
 reuocatur posteriori, nisi sollemnī & expresse.
- 9 Testamentum ad pias causas quomodo minus sollemnē valeat: &
 in fauorem etiam relictum laicis, in eo. nu. 15.
- 10 Legitima non relinquatur necessario filius titulo institutionis in
 testamento ad pias causas.
- 11 Ingreddens religionem testamentum minus sollemnē valet.
- 12 Testamentum coram principe factum non eget sollemnitatibus.
 Idem si apud acta.
- 13 Necessitas asseruat in sollemnitatibus testamentorum.
- 14 Testamentum militare solutum legibus communibus.
- 15 Testamentum secundum consuetudinem loci, vbi testamentū sit.

- 21 Testes duo iure pontificio, cum presbytero parochia, testamento
 sufficiunt. Num in Gallia, & alibi, ad pias causas idem.
- 22 Testamentum adhibendorum testamentis Leonis Casaris sanctiones.
- 23 Testes in omni vltima voluntate saltem 5. requiruntur, in testa-
 menti septem.
- 24 Testamentorum nuncupatiuorum sollemnitates communes cum
 sollemnium ritibus.
- 25 Testamenta nuncupatiua quare scribantur.

Difficilis ¶ cum sit testamenti perfectio, frequentior est vlti-
 nuncupatiui: potissimum, cum metuentum sit, ne tes-
 tamentum factum tanquam sollemnē, in quo tamen sollemnita-
 tes requiritae omittat sunt, vilo iure valeat: nec tanquam tes-
 tamentum sollemnē, quia illud factum non est: nec tanquam nun-
 cupatiuum, vel iure codicillo: um, quia ita valere non voluit fa-
 cit l. 1. de iure codicil. in P. hoc expresse resoluit in hac specie Iul. Cla-
 rius, lib. 3. senten. iuris in §. testamentum, g. 4. num. 2 post Bart. in l.
 fin. de iure codicil. P. ¶ Nuncupatiuum dicitur testamentū, quod
 sine necessitate scripturæ fieri potest a testatore, præsentibus se-
 ptem testibus simul vnoque tempore collectis, coram quibus
 nominat seu nuncupat heredem, quem sibi delegit & instituit,
 & reliqua suæ voluntatis exponit, l. hac consulti. §. per nuncu-
 pationem, l. in testamentis 26. l. in heredes 29 de test. §. si. eod. Plinius,
 lib. 14. c. 22. testamenta sua alii nuncupant, id est, viva voce quid
 de rebus suis fieri velint declarant. Et Vlpia. heredes, inquit, l. he-
 redes palam. 21. de testamentis P. palū, ita vt exaudiri possint, nuncu-
 pant sunt. L. scilicet ergo testant heredes vel nuncupare, vel scribere:
 sed si nuncupat, palam debet nuncupare. Quod est palam? nō vique
 publicum, sed vt exaudiri possit: exaudiri autem, non ab omnibus, sed
 a testibus. Et si plures fuerint adhibiti, sufficit sollemnē numerum
 exauare. ¶ Testamentum ¶ hoc non sollemnē, respectu solem-
 nitatis requiritur in testamento, quod de essentia habet scriptu-
 ram, & alia, de quibus præcedente capite actum est: verum re-
 spectu formæ suæ obseruandæ, sollemnitates habet quædam, &
 sollemnē secundum illas, & imperfectum si non adhibeantur,
 dici potest. Nam & in hoc testator, & qui instituitur, debent esse
 idonei, item testes. ¶ Et ¶ hi numero 7. secundum generalem
 regulam, & vt sint rogati, d. l. heredes palam. §. in testamentis, qui
 factionem habeant testamenti §. testes autem eo aqua Iustin. non
 sint mulier, l. qui testamento, §. mulier. de test. P. vbi gloss. in vrb.
 poterit aduentu in codicillis tantum impubes, d. §. testes autem, l. 3.
 §. pen. & l. in iuris 19. de testib. P. Ieruus, d. l. qui testamento, §. seruus,
 l. in omnibus 135. de reg. iur. furiosus, l. furiosus 41. eod. d. l. qui testa-
 mento, §. ne furiosus, mutus, l. quem ad test. aper. fur. d. l. 1. §. 1. de
 postul. P. l. 1. quem ad test. aper. cui bonis interdictum est, l. fides et
 abrogata, l. is cui 18. de test. d. l. furiosi, de reg. iur. l. 1. de cura, furio.
 P. intestabilis, d. l. is cui §. si. & lege cum lege 26. de test. Qui testa-
 mento heres instituitur, in eodem testamento testis esse nō po-
 test: quamuis diuersum in legatario, & herede scripto, leg. qui tes-
 tamento, eo. P. §. sed neque eod. apud Iust. l. distantib. C. eod. Nec
 qui in potestate est testatoris, puta filius, d. l. qui testamento, & d.
 §. sed neque. Septem testes requiriti: de substantiali fo. ma esse di-
 cuntur, Bart. in l. nemo potest, l. opposit. de legib. 1. & ibi Ripa, nm. 28.
 iure & sollemnitate ciuili. ¶ Numerus ¶ testium iure cōmuni,
 vt dixi, septenarius est: dispensat tamen inter dum hūc numero,
 vel fauor vel necessitas, vel consuetudo. Fauor namque inter-
 dum liberorum minuit numerum, vt in testamento a patre inter
 filios condito imperfecte ratione istius sollemnitatis, requiruntur
 tantum duo testes, glo. in dist. aurb. quod sine, C. de testa. imo
 femina in eo testamento esse potest testis, glo. in d. aurb. Decius,
 in l. 2. nu. 31. de regul. iur. nec exigitur testes esse rogatos aut nota-
 rium, gl. in l. fin. in verb. excepto testamento, C. de codicil. Deci. confi.
 610. nu. 2. l. son. confi. 68. lib. 2. confi. Quod intelligendū est: quan-
 do testamentum imperfectum est ratione extrinseca sollemnita-
 tis, & alia persona mixta non est voluntati paternæ, l. hac cons-
 ulti. §. ex iur. effecto, de testam. & si ea est in fauore filiorum:
 alioquin si testamentum imperfectum sit ratione voluntatis patris,
 & sollemnitatis intrinseca: puta, quia plane non confert de
 eius mente, non sustinetur illud testamentum, sic intelligit, §. ex
 imp. effecto, glo. in l. si quis cum testam. nu. 25. de test. quam sequuntur
 docti Iul. Clarus, lib. 3. senten. §. testamentum, g. 9. & Paul. Conf.
 ad d. §. ex imperfecto, nu. 3. vel quia iniuste disposuit, vnde Borrius,
 deci. 240. Tunc enim verum est, testatorem magis capisse, quam
 fecisse testamentum, d. l. quis 25. de testa. Fauor autem liberorum
 facit, vt voluntas quælibet ex arbitrio distribuetis bona filiis su-
 stineatur.

Boer. qn. 93. existimat in Gallia sufficere solemnitatem, ca. cum
 elles, de testa. inter liberos, vel ad pias causas condito testamen-
 to, & proculdubio in aliis, in terris ecclesiis. Sed & Guido Pa-
 paeus decif. 543. refert saepe vidisse iudicari, testamentum validum
 factum a peste affecto, secundum eum esse. Consentunt etiam ali-
 cubi municipii, leges aliter tamē Tholosae, aliter Lutetiae, aliter
 alibi condendum est. Verum in Gallia illud obseruandum, presby-
 terum non posse officio tabellionis fungi: & proinde non posse
 excipere testamentum, vt constitutione regia, & Senatusconsulto
 placuit, Boer. q. 242. nu. 4. ¶ Leo ¶ Imperator dispensauit sua cō-
 stitutione testium numero, hoc modo, in constitut. Leo, nou. 41.
 περὶ τῶν μὴ πάλαι διὰ πέντε κερταίων κερταίων τὰς διαθήκας: ὅτι
 ποσείας δὲ ἑξήκοντος. ἐναπίδελον ἐναίρηθι τὴν διὰ τετῶν κέρτων, id est,
 vt in ciuitatibus quinque: in uicinijs vero 3 agris, tres testes, ad te-
 stamentorum fidem sufficiant. Et alibi, in constitut. Leo. 40. permittit
 disponere sine scriptis, vel cum scriptura, captiuus cum quinque
 vel tribus testibus. Item alibi, eod. 42. subscriptionem testium
 non exigit, nec signacula, ad validitatem testamenti. ¶ Hæc ¶ om-
 nia tamen ius Codicis Iustiniani auctoritate editum, alio mo-
 do, vt dictum est, reformauit, & voluit saltem, in omni vltima
 voluntate quinque testes adesse, l. si. C. de codicil. in testamento se-
 prem. ¶ Non ¶ immorabor in aliis solemnitatibus seu requisitis
 in nuncupatiuis testamentis, quæ communia sunt cum solemnibus:
 puta, quod vno contextu fieri debeant seu continuo actus,
 iuxta l. heredes palam, §. si. de testa. P. leg. cum antiquitas. C. eod. quid
 continuis actus, in l. continuis de ver. obl. P. rogatis, presentibus. &
 audientibus testibus d. l. hac consultißima, §. per nuncupationem. 9.
 C. d. l. heredes palam. Scribuntur, autem istæ voluntates nuncu-
 patoriæ, non pro necessaria solemnitate, sed ad probationem &
 fidem diuturniorem, vt alii actus legitimi l. contrahitur, de pigno.
 P. ¶ Debentque ¶ hic testes esse bonæ fidei, & famæ, & quales
 in aliis actibus probationem tantum facere notatur. Si tamen
 habeantur tales quo tempore adhibentur, quamuis infames vel
 incapaces, re ipsa sint, fauore vltimarum voluntatum probant, le.
 1. C. de testa. gloss. fin. in l. cum lege. eod. P. & monachi mendicantes,
 Geo. Natha, in re. p. ex imperfecto nu. 18. l. hac consultißima. C. de
 testam. l. l. Clar. lib. 3. §. testamentum. g. 1. nu. 7. & alii, exceptis il-
 lis, qui instituuntur in eodem testamento vniuersaliter, & filiis
 qui in potestate testantis sunt: etsi, si alius testetur, pater & filii
 adhiberi possint, l. qui testamento, §. mulier. nisi mulier sit, quæ re-
 iicitur, De notario adhibendo, vide Guid. Pap. decif. 543.

De Militari Testamento. Cap. 6.

Lib. 2. Instit. tit. 12. Lib. 29. P. tit. 1. Lib. 6. C. tit. 11.

- 1 Militare testamentum vnde dictum. quid sit, eius privilegia, quo
 privilegio in castris, & extra castra disponentes utantur di-
 uerso, num. 2. 3. 4.
 - 5 Testamentum militare post annum a missione expeditionis non
 valet.
 - 6 Testamentum filisfam. militis de castrensibus non iure militari,
 sed communi extra expeditionem fieri debet.
 - 7 De Castrensibus tantum in expeditione damnatus crimine mili-
 tati miles disponit.
 - 8 Filisfam. miles de castrensibus disponit. C. 15.
 - 9 Miles, etsi privilegiatus de alienis non disponit.
 - 10 Testamentum militare pro parte valere potest, sine iure accrescen-
 di, supra dodrantem legatur.
 - 11 Miles qualis esse debet. qui iure militari testamentum conde-
 re possit.
 - 12 Quando & quomodo inutile ante expeditionem factum, in expe-
 ditione firmetur.
 - 13 Carus ab hostibus nec iure militari disponit.
 - 14 Impubes nec iure militari testari potest.
 - 16 Militare testamentum nullam formam a iure, sed ex arbitrio mi-
 litis habet.
 - 17 Militare testamentum duo exigit, 1. vt constet militem ita vo-
 luisse in expeditione, 2. vt ita condidisse appareat: & ideo duo
 testes necessarii saltem.
 - 18 Militaris testamenti alia privilegia, effectus, & rationes priuile-
 giorum, num. 19. & 20.
- ¶ Tertia ¶ species testamentorum est militum, a quibus milita-
 re appellatur, quod & paganico opponitur. l. ius nostrum. de
 reg. iur. Paganum quamuis a Plinio, id quod ad rusticos pertinet,
 dicatur: vt pagana lex, Plin. lib. 28. c. 2. Videtur species nuncupati-

ui testamenti, sed quod privilegio donetur, aliam classem sequi-
 tur, Caus. l. 2. de milit. test. P. & imaginem retinet eius, quod pri-
 scis temporibus fiebat in procinctu. ¶ Testamentum ¶ militare
 itaque est voluntas vltima, quam declarat miles in expeditione,
 quoquo modo poterit, secundum privilegia iure sibi concessa,
 hac finitio probatur, ex §. 1. eo. & l. 1. eo. P. & latus ex seq. & l. militis
 15. C. eod. Quare tot diuersitates videntur esse testamentorum
 militarium, quot formulæ cōden di permittit. ¶ Nā ¶ & miles ¶
 parte testatus & p parte intestatus decedere potest ex privilegio,
 quod paganis denegatur. l. ius nostrum 7. de reg. iur. in P. §. non aut,
 C. §. si de here. insti. l. si miles unum ex fundo 6. de milit. test. P. & ad
 tempus heredem instituit, l. in fraudem 16 §. miles, & l. miles in
 heredem 42. de milit. testa. P. l. certi iuris est 8. C. eod. vel perfecte,
 vel iure communi, l. eius militis, §. militis missus, l. idemque erit, §.
 eod. 11. simpliciter per nuncupationem aut scriptura, vel in cly-
 peo, vel in vagina, vel gladio. literis sanguine suo rutilantibus, aut
 in puluere, l. miles in expeditione 15. de milit. test. C. ¶ Disponunt
 milites ¶ de bonis suis castrensibus, & non castrensibus, sed di-
 stinctione adhibita. Nam duo privilegia sunt militibus concessa
 in causa testamentaria: vnum patre: fa. respicit, aliud filiosfa.
 Item latius privilegium testandi in procinctu, quam extra expedi-
 tionem. In expeditione condenti testamentum, dispensatio
 ad necessitatem, & temporis angustias, & penuria experitorum
 hominum, seu Iurisperitorum refertur, vt condant quomodo
 tunc possint d. l. militis. Aliud privilegium, quo extra expedi-
 tionis necessitate conceditur militibus alibi existentibus, puta
 in hybernis, ad fauorem militiæ refertur maxime.

¶ Pro nō ¶ paterfamil. qui potestatem habet disponendi de
 omnibus bonis suis, & iure communi testari debet: nisi in expedi-
 tione sit, quamuis in hybernis sit, nō potest quoquo modo dis-
 ponere, d. §. 1. de milit. testa. Neque in expeditione factum testa-
 mentum, post annum quo militia missus est, testamentum milita-
 re valet: si intra illum non fuerit mortuus, §. sed habentus, eod. l.
 quod dicitur, & l. quod consuetum, eod. P. l. Papiusianus 8. §. Papi-
 nianus de milit. test. P. Oportetque adhuc illam missionem esse
 honestā, non ignominiosam, l. testamēta eorum, de milit. test. P. ¶ Arq;
 ius Iustin. privilegium q̄ indulgentia principum datū erat mili-
 tibus vbiq; de gentibus, præter formulam antiquæ eorum, qui
 tantum disponebāt in procinctu, restringit ad eos, qui in expedi-
 tione essent. Ceteris vero, qui extra expeditionem in æstiuis, vel
 hybernis vel apud se degerēt, reseruaui quidē privilegiū testandi
 de castrensibus bonis, licet filiosa, sint, seu de peculo castrensi, ea
 tamen lege, vt non iure militari, sed communi disponere tene-
 rentur, eadem obseruatione in eorum testamentis adhibenda,
 quam in testamentis paganorum adhiberi placuit, l. pen. C. de te-
 sta. milit. §. 1. eod. ap. Iustin.

¶ Nisi ¶ in expeditione damnati sint patresfa. crimine mi-
 litari, nam tunc permittitur illis disponere tantum de castren-
 sibus, & intestatis su. cedit in aliis fil. sui iure proprio, l. & militib.
 nostris, 13. C. eod. Et tunc permissione illi concessa iure quoq; mi-
 litari in illis disponit castrensibus, si de lictō sacramenti fidem nō
 ruperit, l. ex militari, 11. de milit. testa. P. hoc est, si non obstate cri-
 mine, adhuc tamen sacramēto militari inuiolato, miles distici pos-
 sit. ¶ Ergo ¶ miles filiusfamilias, ratione istius privilegii, re dete-
 stabitur ex formula iuris communis de castrensibus bonis, non
 de aduentitiis l. pen. qui test. fac. poss. C. l. si. C. de coll. l. pe. de testa. in P.
 §. 1. quib. non est perm. fac. test. Et vt ait Iuuenalis Satyr. fin.

Solis prætere a testandi militibus ius
 Vno iure datur: Nam que sunt parta labore
 Militia placuit non esse in corpore census,
 Omne tenet census regnum pater.

¶ Disponit ¶ miles iure militari tantum & exemplo pagano-
 rum de bonis propriis, non alienis, neque alienum ius minuire
 potest. l. cū filiusfa. miles, 29. l. ex militari, §. si. & l. militis enim, 12. de
 milit. testam. l. militis etiam eo. P. Ideo fundum dotalem perperam
 legat, prohibente lege Iulia alienationem, l. dotalem, 17. eod. nec
 in fraudem creditorum amplius, quam vnum seruum heredem
 necessarium facere poterit l. in fraudem plane, 16. eo. P. Sicuri nec
 is qui iure communi testatur, l. qui solueno, 60. de hered. insti. P.
 Quia ¶ privilegium non debet alicui nocere, l. nec ausu, de man-
 cip. liber. C. l. 2. §. si quis a principe. ne quid in lo. publ. P. ¶ De ¶ suis ¶
 porro in parte testari. & in aliis intestatus, vt dixi, decedere po-
 test. Et ideo singulari iure militari alquem instituitur ex fun-
 do, in reliquo præsumitur voluisse intestatus decedere, l. fratres
 unum, 6. & leg. si duobus, 38. de militar. testam. P. Nec
 habet